

Με ειρωνεία και χιούμορ απέναντι στο έργο

«Η Τρικυμία» του Σαίξπηρ από το ΘΟΚ σε σκηνοθεσία Μπάρρυ Ράττερ

Μετάφραση: Νίκος Χατζόπουλος

Σκηνοθεσία: Μπάρρι Ράττερ

Σκηνικά-κοστούμια: Μελίτα Κούτα

Μουσική: Κόνραντ Νέλσον

Σχεδιασμός φωτισμού: Γιώργος Κουκουμάς

Παίζουν: Μάρα Κωνσταντίνου, Νιόβη Χαραλάμπους, Λουκία Πρωτοπαπά, Γιώργος Χατζήκυριακου, Γιώργος Μουαίμης, Ανδρέας Βασιλείου, Χρύσανθος Χρυσάνθου, Χριστόφορος Χριστοφόρου, Σταύρος Λούρας, Κατερίνα Λούρα, Νεοκλής Νεοκλέους, Σώτος Σταυράκης, Μιχάλης Μουστάκας, Ανδρέας Τσουρής, Έλενα Ευσταθίου, Ιωάννα Καμμέ-νου, Έλενα Παπαδοπούλου

αυμάζω το θάρρος των καλλιτεχνών και των θιάσων που αποτολμούν το ανέβασμα έργων όπως την «Τρικυμία».

Η έννοια της «μετωπικής»

προσέγγισης δεν υφίσταται. Το έργο του Σαίξπηρ ... δεν έχει «μέτωπο», δεν έχει στραμμένη στο κοινό επιφάνεια. Μοιάζει μάλλον μ' ένα πολυγωνικό πολύπλευρο σχήμα, κάτι σαν κρύσταλλο, το οποίο περιστρέφεται συνεχώς. Τη μια στιγμή φαντάζει σαν φαντασμαγορικό παραμύθι, την άλλη η λάμψη του γίνεται σκοτεινή και τα πρόσωπά του παραδίδονται στη δύναμη της μαύρης μαγείας. Το κρύσταλλο γυρίζει, και το κείμενο παίρνει τη μορφή της παραβολής γι' αυτούς που κυνηγούν την εξουσία με κάθε μέσο και καταλήγουν ναυαγοί σε άγονη γη. Γυρίζει ξανά, και η μορφή του Πρόσπερο εμφανίζεται μέσα από την ομίχλη της μοναξιάς, μοναξιάς ενός άρχοντα, ενός σοφού, ενός δημιουργού... Ενός τυράννου; Η περιστροφή του κειμένου-κρυστάλλου συνοδεύεται από φευγαλέους ήχους, το τραγούδι του αέρινου ξωτικού Άριελ, αγγέλου και κατεργάρη ταυτόχρονα, εναλλάσσεται με το μουγκρητό του ταπεινωμένου και δαμασμένου θηρίου Κάλιμπαν, ενός δούλου που η επανάστασή του απέτυχε...

Ο Μπάρρι Ράττερ πρέπει να είναι άνθρωπος που πιστεύει στις δυνάμεις του και δεν φοβάται τη δουλειά. Αν σκεφτεί κανείς τον απίστευτα περιορισμένο χρόνο δοκιμών, το ανέβασμα του έργου σε άγνωστη γλώσσα, τα αμείλιχτα (προς το σκηνοθέτη) και συνδικαλιστικά κατοχυρωμένα ωράρια των ηθοποιών κ.λπ., κι αν προσθέσει αυτές τις ιδιόμορφες συνθήκες στο κυρίως έργο του σκηνοθέτη, μάλλον πρέπει να μιλήσει για άθλο. Τα γράφω αυτά για να ομολογήσω την εξής αδυναμία μου: δεν ξέρω αν πρέπει να ερμηνεύσω μερικά στοιχεία της παράστασης ως σκηνοθετική άποψη ή ως αποτέλεσμα έλλειψης χρόνου. Ας πάρουμε τα τραγούδια της παράστασης. Σημαντικότατο στοι-

Αν σκεφτεί κανείς τον απίστευτα περιορισμένο χρόνο δοκιμών, το ανέβασμα του έργου σε άγνωστη γλώσσα, τα αμείλιχτα (προς το σκηνοθέτη) και συνδικαλιστικά κατοχυρωμένα ωράρια των ηθοποιών κ.λπ., κι αν προσθέσει αυτές τις ιδιόμορφες συνθήκες στο κυρίως έργο του σκηνοθέτη, μάλλον πρέπει να μιλήσει για άθλο

χείο στην «Τρικυμία», όλοι αναφέρονται σε μαγικούς ήχους, το νησί τραγουδάει ... Οι μοντέρνες μουσικές επιλογές αποτελούν στυλιστική έκπληξη, ο αγγλικός στίχος που όσο κατανόητός και να είναι στο κυπριακό κοινό, λειτουργεί αλλιώς απ' ό,τι σε μια αγγλόφωνη παράσταση. Η αισθητική απόκλιση των τραγουδιών από τα άλλα συστατικά της παράστασης είναι σκηνοθετική επιλογή ή (αφελές ακούγεται) αποτέλεσμα μεταφοράς της έτοιμης μουσικής λόγω έλλειψης χρόνου;

Ας αφήσουμε τους μη καλλιτεχνικούς παράγοντες. Ας πάρουμε το σκηνικό αποτέλεσμα ως κρινόμενη ύλη. Ο Μπάρρι Ράττερ δεν είχε σκοπό να στήσει στη σκηνή ένα «Όνειρο θερινής νυκτός», ένα γλυκό παραμύθι με μαγικά σκηνικά εφέ. Η ειρωνεία και το χιούμορ, ο συντονισμός με τη σαίξπηρική λαϊκότητα, η ακράδαντη πίστη στη δύναμη του λόγου είναι μερικά από τα χαρακτηριστικά της στάσης του σκηνοθέτη απέναντι στο έργο. Χωρίς καθόλου δέος, μ' ένα γνήσιο θεατρικό ρεαλισμό, όσο παράξενο κι αν φαίνεται αυτό σ' ένα τυλιγμένο στα πέπλα της φαντασίας έργο, ο

σκηνοθέτης συνεργάζεται πολύ καλά με τους ηθοποιούς, φτάνοντας σε μερικές περιπτώσεις σε θαυμάσια αποτελέσματα. Θα επαναλάβω το ίδιο επίθετο - η δουλειά του Σταύρου Λούρα στο ρόλο του Πρόσπερο είναι θαυμάσια! Η ολότητα της μορφής που πρότεινε ο ηθοποιός, οι λεπτές αλλά ευδιάκριτες υποκριτικές λεπτομέρειες, οι εναλλασσόμενες όψεις του σκληρού αφέντη, του γοητευμένου με τη γνώση σοφού, του τρυφερού πατέρα, του μεγάλου μάγου είναι τα καλύτερα της παράστασης. Όπως και το συναισθηματικά φορτισμένο ντουέτο με τη λεπτή, γλυκιά και... αστεία Μιράντα-Κατερίνα Λούρα.

Ο Νεοκλής Νεοκλέους μεταμορφώθηκε πειστικά σε Κάλιμπαν, η φωνή του, το πρόσωπό του, η στάση του σώματός του συνέβαλαν στο πλάσιμο ενός παράξενου όντος. Ίσως το κοστούμι του Κάλιμπαν, προϊόν της αστείρευτης δημιουργικότητας της ενδυματολόγου Μελίτας Κούτα, ήταν υπερβολικά αυτόνομο και υπήρχαν στιγμές που ο ηθοποιός φαινόταν... μεταμφιεσμένος.

Το ζευγάρι των Μιχάλη Μουστάκα - Ανδρέα

Τσουρή δεν ήταν μόνο αποτελεσματικά κωμικό. Είχε ακόμα ένα λειτουργικό ρόλο, να αποτελεί το σατιρικό ανάλογο των φονικών προθέσεων και των ηγεμονικών φαντασιώσεων των «υψηλότερων» προσώπων του έργου.

Το πιο φανερό σκηνοθετικό εύρημα είναι η τριχοτόμηση του (εδώ της) Άριελ. Η Μάρα Κωνσταντίνου, η Λουκία Πρωτοπαπά και η Νιόβη Χαραλάμπους έχουν κατακτήσει το λόγο και τραγουδούν θαυμάσια, αλλά... γιατί δεν κινούνται; Αναρωτιέμαι γιατί ο σκηνοθέτης διέσπασε τη μορφή, αν όχι για να την κάνει πανταχού παρούσα, να δώσει έτσι τη διάχυτη δύναμη της μαγείας. Όμως οι τρεις ηθοποιοί σπάνια χωρίζουν κι αν χωρίζουν, τοποθετούνται στατικά. Η στατικότητα, ειδικά στις πολυπρόσωπες σκηνές, είναι ο εσωτερικός εχθρός της παράστασης. Η ελαχιστοποίηση της κίνησης, το γραμμικό στήσιμο των μαζικών σκηνών με τους ηθοποιούς να στριμώχνονται στο προσκήνιο και να ακουμπάνε με την πλάτη στα προχωρημένα προς τα μπρος πάνελ των σκηνικών... Η «Τρικυμία», όσο μεταφορικά και να το πάρει κανείς, σημαίνει κίνηση.